

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/117/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3819202693
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2021:3819202693.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho a sudkýň JUDr. Gabriely Janákovvej a Mgr. Martiny Trnavskej v spore žalobcu: J. T., nar. X.X.XXXX, trvale bytom J. R. XXX/X, Y., zast. J. J. X., advokátom so sídlom X. X, Y., proti žalovanému: R. T., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom I. XXXX/XX, P., zast. R. Y. B., advokátom so sídlom P. XXX/XX, Y., S.: XX XXX XXX, o určenie, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti a o vrátenie peňažnej sumy 26 000,- eur, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 9. októbra 2020, č.k. 18C/18/2019-177, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

II. Žalovanému **p r i z n á v a** nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. žalobu zamietol a výrokom II. priznal žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie rozhodoval na základe žaloby, ktorou sa žalobca domáhal proti žalovanému určenia, že je vlastníkom podielu 4/6 v žalobe špecifikovaného bytu v Y. a k nemu prislúchajúcemu spoluvlastníckemu podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a vrátenia daru - peňažnej sumy 26 000,- eur a náhrady trov konania. Žalovaný je syn žalobcu. V žalobe žalobca uviedol, že žalovaný sa od podpísania darovacích zmlúv (18.1.2017 a 31.1.2017) správa voči nemu v hrubom rozpore s dobrými mravmi, a preto sa domáhal listom zo dňa 21.3.2019, ktorý bol doručený žalovanému dňa 22.3.2019, vrátenia daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka z dôvodov uvedených v liste. Vrátenie daru smerovalo vo vzťahu k vráteniu bytu a aj vo vzťahu k vráteniu peňažnej sumy. Dôvody, pre ktoré sa žalobca domáhal voči žalovanému vrátenia daru, spočívali vo viacerých skutočnostiach. Uviedol, že má vysoký vek, je chorý, žalovaný sa o neho po získaní majetku od februára 2017 nezaujíma, nenavštívil ho v mieste bydliska, ako je to bežné v rodinách, ani mu len nezatelefonoval, neposlal mu ani pozdrav k sviatkom, meninám, narodeninám, úmyselne od neho nepreberá telefónne hovory, na jeho SMS správy vôbec nereaguje, hoci na to nemá žiadny vážny dôvod. Takéto správanie je podľa žalobcu nemorálne, neúctivé a v rozpore s vďačnosťou, ktorú by mal žalovaný voči nemu nielen ako k otcovi, ale aj darcovi prejavovať. Žalobca daroval žalovanému v podstate celý svoj majetok a ten ho so svojou rodinou dlhodobo ignoruje. Žalobu odôvodnil žalobca tiež sústavnosťou ignorovania jeho osoby žalovaným, jeho neochotou pomáhať mu, žalovaný si vyblokoval telefónne číslo žalobcu a nie len on, ale aj celá jeho rodina bezdôvodne prerušili akékoľvek rodinné vzťahy so žalobcom, ako aj s rodinou po nebohom synovi J. (bratovi žalovaného). Žalovaný podľa žalobcu pripustil telefonickú komunikáciu so žalobcom len za tej podmienky, že si bude môcť obsah telefonátov nahrávať. Takéto správanie je podľa žalobcu nezlučiteľné so správaním sa

obdarovaného k darcovi, keďže ide o osoby v najbližšom príbuzenskom vzťahu. Tento stav podľa žalobcu sústavne trvá. Hrubé porušenie dobrých mravov zo strany obdarovaného voči darcovi žalobca videl tiež v dlhodobom neposkytovaní pomoci žalobcovi, a to napriek jeho žiadostiam a výzvam, prosbám, tiež dlhodobá ignorácia, ľahostajnosť žalovaného k životu a zdraviu žalobcu. Žalovaný so žalobou nesúhlasil.

3. Súd prvej inštancie žalobu posudzoval podľa § 630 Občianskeho zákonníka.

4. Na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobca ako darca darovacou zmluvou zo dňa 18.1.2017, overenou u notárky J.. P., daroval žalovanému ako obdarovanému ako svojmu jedinému žijúcemu synovi finančnú čiastku vo výške 26 000,- eur, a to pri plnom vedomí, za stavu svojprávnosti, bezvýhradne, bez vplyvu návykových látok, slobodne, bez akéhokoľvek nátlaku, a tak, ako to vyžaduje zákon, teda bezpodmienečne a bezodplatne. Darovacou zmluvou zo dňa 31.1.2017, overenou u notárky J.. P., žalobca ako darca daroval žalovanému ako obdarovanému svoj spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti, bytu tam špecifikovanom, pričom veľkosť podielu darcu na byte bol 4/6 a veľkosť spoluvlastníckeho podielu obdarovaného na byte bol 1/6 k celku. Obdarovaný sa po povolení vkladu tejto zmluvy do katastra nehnuteľností stal spoluvlastníkom bytu so spoluvlastníckym podielom 5/6 k celku. Spolu s bytom previedol darca na obdarovaného aj spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu.

5. V konaní súd prvej inštancie nepovažoval za sporné, že výzva na vrátenie daru zo dňa 21.3.2019 sa dostala do dispozičnej sféry obdarovaného, teda žalovaného, pretože to žalovaný v spore nenamietal.

6. Vo výzve na vrátenie daru zo dňa 21.3.2019 žalobca ako významné skutočnosti, v ktorých videl hrubé porušenie dobrých mravov obdarovaného voči nemu, uviedol: nezáujem o neho ako o otca, a to už od februára 2017, nenavštevovanie darcu obdarovaným v mieste jeho bydliska tak, ako je to bežné v rodinách, netelefonovanie, nezasielanie ani len pozdravu otcovi k sviatkom, meninám, narodeninám, úmyselné nepreberanie telefonických hovorov od žalobcu, neodpovedanie na jeho SMS správy, resp. bez akejkoľvek reakcie na ne, ignorácia s celou jeho rodinou namiesto prejavu vďaky.

7. Podľa súdu prvej inštancie nebolo sporné, že žalovaný v období, kedy došlo k darovaniu, mal so žalobcom dobrý vzťah, pravidelne sa navštevovali. Po tom, čo došlo k darovaniu, počas prebiehajúceho dedičského konania po zomrelej manželke žalobcu L. T. dňa 8.8.2016, sa dozvedel o tomto darovaní vnuk žalobcu, P. T. (syn po zomrelom druhom synovi žalobcu J.). Ten inicioval stretnutie žalobcu s J.. P., ktorý žalobcu následne ako právny zástupca zastupoval v spore, vedenom na súde prvej inštancie o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy. Výpoveďou svedka P. T. bolo nepochybne podľa súdu prvej inštancie preukázané, že on prvý oslovil J.. P. so žiadosťou o právnu pomoc po tom, keď sa o darovaní dozvedel. J.. P. doručil žalobcovi výzvu, aby sa dostavil do jeho advokátskej kancelárie pod hrozbou žaloby. Od tohto momentu, kedy sa žalobca k advokátovi dostavil, súd prvej inštancie ustálil, že dobré vzťahy žalobcu so žalovaným sa začali zhoršovať z dôvodu, že žalobca nadobudol presvedčenie, že bol žalovaným oklamáný a okradnutý. V roku 2018 žalobca vyvinul aj ďalšie kroky, ako podanie trestného oznámenia na žalovaného a jeho manželku.

8. K dôvodu vrátenia daru spočívajúcim v nezáujme žalovaného o žalobcu ako otca, a to už od februára 2017, súd prvej inštancie uviedol, že žalobca to hodnoverným spôsobom nepreukázal, keď z predložených dôkazov vyplynulo, že žalovaný s manželkou žalobcu navštívili osobne aj po 7.3.2017, keďže mali záujem oficiálnou cestou u notárky J.. O. žalobcovi dary vrátiť zmluvami, pripravenými s dátumom 10.3.2017, ktoré dokumenty však žalobca odmietol podpísať. Záujem o žalobcu ako otca zo strany žalovaného a jeho rodiny súd prvej inštancie vyvodil aj z listinných dôkazov, ktoré žalovaný predložil. Týmito dôkazmi žalovaný preukázal záujem o otca. Ako problematické súd prvej inštancie považoval, či takto zvolená forma prejavu záujmu o otca je z pohľadu 87-ročného človeka vhodná, resp. dostatočná a či uvedené SMS správy, prefotené listy a odfotené hmotné dary v konečnom dôsledku nemali slúžiť v prípade súdneho sporu ako dôkaz. Podľa súdu prvej inštancie je zrejmé, že žalovaný preukázal prejav záujmu o svojho otca aj po februári 2017, a teda nemožno toto tvrdenie žalobcu vyhodnotiť ako preukázaný dôvod na vrátenie daru.

9. Dôkazmi bola úspešne podľa súdu prvej inštancie spochybnená aj pravdivosť ďalších žalobcom uvádzaných dôvodov, pre ktoré sa domáhal vrátenia daru, a to nezasielanie ani len pozdravov otcovi k

sviatkom, meninám, narodeninám, neodpovedanie na jeho SMS správy, resp. bez akejkoľvek reakcie na ne.

10. Žalobca v konaní tvrdil, že ho žalovaný nenavštevuje v mieste bydliska tak, ako je to bežné v rodinách, na čo žalovaný v konaní uviedol, že otec je prchkej povahy, výbušný a po tom, čo na nich podal trestné oznámenie, tým, že osobne za otcom neprišiel, chcel chrániť seba a svoju rodinu pred verbálnymi atakmi zo strany žalobcu, ktorý nesúhlasil s nahrávaním si priebehu ich návštev a navyše žalovaný vyjadril presvedčenie, že otec by ich dnu ani nepustil. Pre vyhodnotenie tohto žalobcovho tvrdenia súd prvej inštancie považoval za kľúčové vyjadrenie samotného žalobcu vo svojej výpovedi, keď sám rozporne so svojím tvrdením v žalobe uviedol, že on nechce, aby žalovaný s manželkou k nemu chodili, a to v žiadnom prípade, dokiaľ mu nevrátia to, o čo ho okradli. Uviedol, že so synom a jeho manželkou nechce mať nič spoločné a nechce ich vidieť. Z uvedeného mal súd prvej inštancie za zrejmé, že ak by aj žalovaný prejavil snahu o osobnú formu kontaktu, žalobca to striktne vylúčil.

11. K žalobcom tvrdenému úmyselnému nepreberaniu telefonických hovorov od žalobcu žalovaný argumentoval tým, že žalobca mu nedal súhlas na ich nahrávanie, a jeho telefonáty od marca 2017 mali jeden jediný obsah - žalobca mu vytykal jeho správanie, obviňoval jeho i manželku, že ho okradli, žiadal vrátenie darov, vulgárne mu nadával. Preto mu telefonáty nedviha, otca v telefóne nemá zablokovaného, len mu poslal SMS správu, v ktorej ho vyzval, aby mu písal SMS správy, keď bude od neho niečo potrebovať, keďže na nahrávanie telefonátov žalobca nedal súhlas. Tvrdenie žalovaného k dôvodom, pre ktoré odmieta prijímať od otca telefonáty, boli podľa súdu prvej inštancie preukázané aj svedeckou výpoveďou protistrany, F. T., ktorá súdu uviedla, že žalobca sa telefonicky stále pokúšal od syna peniaze vrátiť, lebo bol v tom, že ich má v úschove a keď s tým opätovne otravoval, prestali brať telefóny.

12. Žalobca ako ďalší dôvod na vrátenie daru uvádzal dlhodobú ignoráciu žalovaného a jeho rodiny, ktorá trvá viac ako dva roky. K uvedenému súd prvej inštancie uviedol, že bolo preukázané, že žalobca o osobný kontakt so žalovaným a jeho manželkou záujem nemá, a to minimálne do času, kým mu podľa jeho slov nevrátia všetko, o čo ho okradli.

13. K tvrdeniu žalobcu, že deti žalovaného si tiež vyblokovali jeho telefón, nedvihajú jeho telefonáty a bezdôvodne prerušili s ním kontakt a ignorujú ho, súd prvej inštancie podotkol, že ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka nemožno rozširujúcim spôsobom vykladať tak, že sa ním postihujú aj dôsledky správania sa iných osôb ako obdarovaného, hoci aj jemu blízkych. Od obdarovaného by nebolo možné spravodlivo žiadať, aby znášal sankciu za správanie sa iných osôb voči darcovi, za ktoré sám nezodpovedá.

14. Ako ďalší dôvod vrátenia daru žalobca označil skutočnosť, že sa k nemu žalovaný ako obdarovaný správa neúctivo, vulgárne mu nadáva. To z vykonaného dokazovania podľa súdu prvej inštancie preukázané ničím nebolo. Súd prvej inštancie zdôraznil, že je to práve žalobca, ktorý žalovanému vulgárne nadáva, čo vyplynulo z SMS správy zo dňa 6.12.2017, ktorú poslal žalobca žalovanému, ako aj z priebehu súdneho pojednávania, ktoré medzi stranami prebiehalo skôr (o neplatnosť darovacích zmlúv).

15. Ďalej videl žalobca dôvodnosť vrátenia daru v tom, že žalovaný nie je ochotný mu pomáhať. Toto tvrdenie žalobca podľa súdu prvej inštancie taktiež nepreukázal. Z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplynulo, že žalobca je aktuálne sebestačný vo všetkých základných životných potrebách, vie si navariť, nakúpiť, upratať, vybaviť záležitosti na úradoch aj u lekára a tiež to, že žalobca žalovaného o žiadnu pomoc v uvedenej oblasti od roku 2017 nepožiadala. Tvrdenie žalobcu, že žalovaný a jeho rodina si ho zablokovali v telefóne, bolo podľa súdu prvej inštancie v konaní vyvrátené.

16. Žalovaný v konaní poprel, že by jeho konaním naplnil hrubý rozpor s dobrými mravmi. Sporným podľa súdu prvej inštancie bolo posúdenie, či správanie žalovaného dosahuje znaky hrubého porušenia dobrých mravov. Súd prvej inštancie zdôraznil, že nie každé správanie, ktoré je v nesúlade so spoločensky uznávanými pravidlami slušného správania vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi, napĺňa znaky § 630 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie pri tomto posúdení zohľadnil okolnosti prípadu, pričom prihliadol aj na to, akou mierou k správaniu žalovaného prispel aj samotný žalobca.

17. Súd prvej inštancie považoval žalobu žalobcu za nedôvodnú, nakoľko žalobca podľa súdu prvej inštancie nepreukázal také hrubé porušenie dobrých mravov zo strany žalovaného voči žalobcovi či členom jeho rodiny, ktoré by bolo možné považovať za hrubé porušenie dobrých mravov s ohľadom na princíp vzájomnosti. Zohľadnil aj správanie žalobcu ako darcu voči žalovanému ako obdarovanému. Podľa súdu prvej inštancie by nebolo správne a spravodlivé, aby hodnotil správanie žalovaného voči žalobcovi bez toho, aby nevzal do úvahy aj správanie žalobcu voči žalovanému a tiež ich narušené vzájomné vzťahy. Bolo podľa súdu prvej inštancie preukázané, že vzájomné vzťahy žalobcu a žalovaného ochladli a dostali sa do štádia, kedy spolu od roku 2017 nekomunikujú, len formou SMS správ či listov, ktoré žalovaný posielal žalobcovi. Súd prvej inštancie vyhodnotil svedecké výpovede všetkých troch svedkov ako tendenčné, keď bolo preukázané, že svedkovia majú záujem, priamy či nepriamy, na výsledku tohto sporu, pretože môže v konečnom dôsledku zasiahnuť do ich majetkovej sféry. Za kľúčové pre vyhodnotenie, či žalobca v spore uniesol dôkazné bremeno ohľadom svojich tvrdení, považoval súd prvej inštancie jednak listinné dôkazy, jednak aj výpoveď samotných strán sporu pred súdom.

18. Vzhľadom na zistený skutkový stav veci súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná. Neboli naplnené zákonné predpoklady na vrátenie daru žalovaným žalobcovi podľa § 630 Občianskeho zákonníka, keďže správanie sa žalovaného voči žalobcovi nespĺňa požiadavku hrubého porušenia dobrých mravov. Nebolo podľa súdu prvej inštancie preukázané konanie žalovaného takej intenzity, ktoré by bolo možné hodnotiť ako konanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi, a teda podmienky na vrátenie daru neboli splnené. Vo vzťahu správania sa obdarovaného k darcovi súd prvej inštancie konštatoval porušenie dobrých mravov v tom zmysle, že žalovaný neprejavuje o žalobcu záujem osobnými návštevami. Naposledy bol žalovaný v osobnom kontakte so žalobcom v marci 2017, s výnimkou jeho účasti na súdnom pojednávaní dňa 19.2.2020. Taktiež sa podľa mienky súdu prvej inštancie žalovaný potrebnou mierou nezaujíma o aktuálny zdravotný stav žalobcu. Uvedené konanie však podľa súdu prvej inštancie a platnej judikatúry nemožno vyhodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov. Skutkové zistenia z vykonaných dôkazov svedčia o tom, že vymedzenie úkonov údajne hrubo porušujúcich dobré mravy neboli preukázané. Žalobca tak podľa súdu prvej inštancie neunesol dôkazné bremeno. Záverom súd prvej inštancie apeloval na žalovaného a na manželku žalovaného, aby vyvinuli dostatočnú snahu k náprave narušených vzťahov žalobcu so žalovaným, ako vzťahu otca a syna. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

19. V zákonom stanovenej lehote proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu.

20. Mal za to, že z jeho písomných aj osobných prednesov na pojednávaní vyplynulo, že pri oboch daroch pociťoval pred podpísaním zmluvy veľkú dôveru k žalovanému, bol zahrňovaný pozornosťou, vrúcnosťou, čo samozrejme u neho vzbudzovalo bezhraničnú dôveru. Už pred podpísaním darovacej zmluvy bol žalovaným a jeho manželkou stavaný do pozície, že potrebuje ochranu, pretože už je starý a starých ľudí môžu kvôli peniazom a majetku zabiť, podviesť, okradnúť a podobne. Preto mu bolo navrhnuté, aby všetky peniaze, ktoré si za celý život usporil, dal do ich úschovy, čo vzhľadom na hrozby, ktoré mu boli prezentované, považoval za pomoc, za ochranu, za ktorú by mal byť žalovanému vďačný. Ich vzťahy v spomínanom období boli také dobré, že podpísal bez prečítania všetky listiny, ktoré mu žalovaný s manželkou dal podpísať. Konanie bolo teda výsledkom vtedy bezhraničnej dôvery k synovi, ktorú si získal práve predchádzajúcim záujmom. V tom čase ani len nepomyslel na to, že za konaním žalovaného by mohli byť aj iné úmysly, než ochrana jeho záujmov. Zistil, k čomu došlo, do akej pozície sa dostal, až keď napísal synovi, resp. neveste SMS správu, že potrebuje časť peňazí, na čo mu bolo oznámené, že žiadne peniaze nedostane, pretože nie sú jeho. Správanie syna potom, ako od neho získal celý majetok, sa úplne zmenilo.

21. Žalobca uviedol, že žalovaný podľa vykonaného dokazovania nemal žiadnu prekážku kedykoľvek za ním prísť, rozprávať sa s ním, vysvetliť svoje správanie, svoj záujem o neho, svoju ľahostajnosť.

22. Z obsahu vykonaného dokazovania podľa žalobcu vyplynulo, že žalovaný neprejavuje o neho záujem ani osobnými návštevami, a to po dobu niekoľkých rokov, neprejavuje záujem, či niečo nepotrebuje, či je zdravý, ako sa má, a to na rozdiel od všeobecne uznávaných základných morálnych pravidiel. Súd prvej inštancie v takomto správaní žalovaného nevidel hrubé porušenie dobrých mravov. Mohol by prisvedčiť

takémuto názoru súdu prvej inštancie vtedy, ak by sa žalobca bol správal ku nemu tak, ako sa správa posledné 3 roky, aj predtým, ak by takéto správanie sa žalobcu bolo ním akceptované.

23. Žalobca sa nestotožnil so súdom prvej inštancie, že takéto správanie žalovaného nie je hrubým porušením dobrých mravov. Nesúhlasil s argumentáciou súdu prvej inštancie, že sa žalovaný voči nemu nedopustil takého hrubého porušenia dobrých mravov, ktoré spadajú medzi najzávažnejšie zo závažných porušení mravných noriem rešpektovaných rozhodujúcou časťou spoločnosti. Žalobca zastával názor, že dlhodobý nezáujem žalovaného o neho je v porovnaní s jeho veľkým záujmom o neho do času získania majetku takým nemravným konaním, ktoré nielenže nie je ničím ospravedliteľné, ale je prejavom absolútnej ľahostajnosti o neho a je nepodstatné, že to žalovaný robí zrejme z hanby pred ním, že sa uzavrel, akoby neexistoval, akoby už pre neho zomrel, akoby sa už toho nemohol dočkať.

24. Žalobca zdôraznil, že pokiaľ v poslednom období vo vzťahu k žalovanému už reagoval tak, že na pojednávaní povedal, nech mu dá pokoj, že ho nechce vidieť, nech zmizne, a že ho považuje za sprostého, tak išlo a ide u neho už len o vlastnú obrannú reakciu, pretože si nevie predstaviť, že by sa slušný syn, slušný človek voči nemu zachoval tak, ako sa zachoval žalovaný, pretože jeho ignorancia a nezáujem trvá už takú dlhú dobu, že to spôsobilo u neho rozklad rodinného vzťahu so synom. Ak mu stojí majetok, ktorý získal, za túto cenu, ide podľa neho o cenu zdravia a života vlastného otca, ide o cenu úplného rozbitia rodiny.

25. Žalobca ďalej uviedol, že ak podľa súdnej praxe je dôvodom na vrátenie daru je aj menej intenzívne nemravné správanie, pokiaľ je ale sústavné, dlhodobé, tak v tomto prípade nepochybne o nemravné správanie žalovaného ide, čo napokon konštatoval aj súd prvej inštancie, pretože k takémuto skutkovému zisteniu dospel. Toto nemravné správanie žalovaného vzhľadom na jeho sústavnosť a dlhodobosť je takým, ktoré dosahuje intenzitu predpokladanú v ustanovení § 630 Občianskeho zákonníka.

26. Následne žalobca bol presvedčený, že vychádzajúc z Občianskeho zákonníka ako uceleného súboru upravených občianskoprávných vzťahov, je možné pri posúdení závažnosti porušenia týchto vzťahov poukázať aj na kvalifikované dôvody vydedenia. Občianskoprávnymi predpismi je akceptovateľné vydedenie potomka, ak o poručiťa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať. Občiansky zákonník naplnením hypotézy trvalého nezájmu, sústavného, hoci menej intenzívneho nemravného správania, spája závažné právne následky, a to či už ide o možnosť vydedenia, alebo možnosť domáhať sa vrátenia už poskytnutého daru.

27. Porušenie dobrých mravov je podľa žalobcu vždy treba posudzovať individuálne, pričom v tomto prípade je treba vziať do úvahy aj okolnosti, za ktorých došlo k darovaniu, teda okolnosti, ktoré žalovaný vytvoril tým, že bolo v jeho vysokom veku strašený jeho prepadnutím, zabitím, okradnutím. Po získaní celého jeho majetku nastal taký stav, ktorý u neho možno právom vyhodnotiť tak, ako podvedenie, okradnutie, a to vlastným synom, teda žalovaným. Túto okolnosť podľa názoru žalobcu súd prvej inštancie vôbec nebral do úvahy pri posudzovaní závažnosť porušenia morálnych pravidiel. Bezcitnosť žalovaného sa prejavilo aj v takých situáciách, v ktorých aj najbližší príbuzní prejavujú k sebe väčšiu náklonnosť, záujem, teda napríklad sviatky, životné jubileá. Zopakoval, že žalovaný ho pri takýchto príležitostiach nenavštívil, hoci na takéto bezcitný postoj nemal žiadny závažný dôvod.

28. Na tomto základe žiadal odvolací súd, aby napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že jeho žalobe vyhovie v celom rozsahu a prizná mu nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie i odvolacieho konania v plnom rozsahu.

29. K podanému odvolaniu žalobcu sa písomne vyjadril žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu.

30. Odvolanie žalovaný nepovažoval za dôvodné a tvrdil, že žalobca zavádza. Podrobne sa vyjadril k tvrdeniam žalobcu, pričom považoval ich za nedôvodné. Uviedol, že sa stotožňuje s napadnutým rozsudkom, v ktorom súd prvej inštancie konštatoval, že bola dôkazmi preukázaná existencia záujmu o žalobcu a sám žalobca v rozpore s pôvodným tvrdením v žalobe uviedol, že on v skutočnosti nepotrebuje pomoc a nežiadal o ňu a že v skutočnosti nechce, aby žalovaný s manželkou

k nemu chodili na návštevu, že s nimi nechce mať nič spoločné a nechce ich vidieť. Podľa žalovaného žalobca ako nositeľ dôkazného bremena v žiadnom prípade hodnoverne nepreukázal v konaní pred súdom prvej inštancie také správanie, ktoré by bolo možné jednoznačne posúdiť ako hrubé porušenie dobrých mravov.

31. S úvahou o tom, že by sa malo pri posúdení tohto prípadu aplikovať ustanovenie Občianskeho zákonníka o vydedení, žalovaný nesúhlasil a pokladal ju za nesprávnu. Občiansky zákonník upravuje komplexnú právnu úpravu inštitútu darovania, a teda právnych vzťahov darcu a obdarovaného. Z toho dôvodu neexistuje akékoľvek opodstatnenie pre aplikáciu ustanovení o vydedení.

32. Odvolaciemu súdu žalovaný navrhol, aby napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny a žiadal priznať aj náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

33. V replike sa žalobca pridržiaval podaného odvolania. Vyjadrenia žalovaného považoval za nepravdivé, lebo neboli dôkazmi preukázané. Zotrval na presvedčení, že súdy nemôžu poskytnúť ochranu hrubej nemorálnosti, akej sa žalovaný dopustil voči nemu.

34. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a 380 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť.

35. Úvodom odvolania žalobca poukazoval na zmenu správania žalovaného po darovaní. Pred darovaním sa žalovaný podľa názoru žalobcu správal k nemu pozorne, navštevoval ho a zaujímal sa o neho, pričom dôsledkom toho bolo darovanie vecí, ktorých sa teraz v konaní domáha. Správanie žalovaného sa po darovaní úplne zmenilo.

36. Odvolací súd túto námietku nepovažuje za opodstatnenú. Samotná zmena správania obdarovaného po darovaní nie je dôvodom na vrátenie daru. I judikatúra zdôrazňuje, že „právo darcu domáhať sa vrátenia daru nevzniká pri prostej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi“ (R 31/1999). Zmenené správanie darcu po darovaní, na to, aby mohlo byť hodnotené ako hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka, by muselo byť spojené i s ďalšími konkrétne preukázanými okolnosťami na strane obdarovaného (napr. obdarovaný sledoval výlučne dosiahnutie darovania, pričom po jeho naplnení bez dôvodu od vzájomných vzťahov upustil). Tie ale v konaní pred súdom prvej inštancie preukázané neboli.

37. Preukázané v konaní pred súdom prvej inštancie naopak bolo, že žalovaný mal so žalobcom dobrý vzťah i po darovaní. Netreba strácať zo zreteľa, že k zhoršeniu vzťahov žalobcu a žalovaného došlo až po tom, čo žalobca vyvinul kroky k navráteniu darov od žalovaného. K týmto krokom došlo na popud vnuka žalobcu (synovca žalovaného), P. T., ktorý sa dozvedel z prebiehajúceho dedičského konania po manželke žalobcu (matke žalovaného) o darovaní vecí žalobcom žalovanému. P. T. inicioval i stretnutie žalobcu s J. P., ktorý nakoniec žalobcu v spore so žalovaným i zastupoval. V roku 2018 podal žalobca na žalovaného a jeho manželku i trestné oznámenie. Tieto v konaní pred súdom prvej inštancie preukázané skutočnosti však žalobca v podanom odvolaní prehliada.

38. V konaní k týmto okolnostiam správne súd prvej inštancie prihliadal a pri rozhodovaní vo veci samej z nich vychádzal. Konštantná judikatúra totiž akcentuje, že „ak súd v spore o vrátenie daru (§ 630 Občianskeho zákonníka) v rámci hodnotenia dôkazov nezohľadní výsledky dokazovania svedčiace aj proti žalobcovi (darcovi), jeho rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 28.8.1997, sp. zn. 2 Cdo 5/1997, uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR ako judikát R 111/1998).

39. Nemôže preto obstať ani ďalšia námietka žalobcu, podľa ktorej z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaný nemal žiadnu prekážku navštevovať žalobcu a zaujímať sa o neho. Žalobca zastával v odvolaní názor, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaný o neho neprejavuje záujem ani osobnými návštevami, ani bežným záujmom.

40. Uvedená odvolacia námiетка nerešpektuje vykonané dokazovanie pred súdom prvej inštancie. Podľa odvolacieho súdu je významné, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že za narušením vzájomných vzťahov sporových strán je žalobca. Žalobca sa z iniciatívy vnuka, P. T., začal domáhať od žalovaného vrátenia darovaných vecí, pričom uvedené vyústilo do súdneho konania a trestného oznámenia. To popri nepreukázaní, že za zhoršením vzájomných vzťahov bol žalovaný, zodpovedá i správaniu sa žalovaného, ktorý sa od otca začal od tohto momentu odvracať. Najvyšší súd SR v tejto súvislosti upozorňuje, že „nie je možné považovať správanie sa jedného účastníka k druhému za konanie v rozpore s dobrými mravmi, keď tento druhý účastník svojím konaním takéto správanie vyvoláva“ (rozsudok zo dňa 30.6.2008, sp. zn. 5 Cdo 72/2008, obdobne tiež rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 27.5.2008, sp. zn. 2 Cdo 108/2007).

41. Žalobca ďalej v odvolaní tvrdil, že by mohol záveru súdu prvej inštancie prisvedčiť v tom, že správanie sa žalovaného nie je v hrubom rozpore s dobrými mravmi, ale jedine vtedy, ak by takéto správanie bolo žalobcom akceptované i v minulosti. Žalobca sa v odvolaní nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že správanie žalovaného nie je hrubým porušením dobrých mravov. Správanie žalovaného podľa žalobcu takým porušením práve je.

42. Odvolací súd nepochybuje, že objektívne posúdenie hrubého porušenia dobrých mravov, ako dôvodu na vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka, vyžaduje rešpektovanie konkrétnej osobnosti dotknutej osoby (darcu) a jeho prežívania a osudu, no je nutné prihliadať i na správanie samotnej dotknutej osoby. Bez prihliadnutia na preukázané správanie darcu by bolo akiste možné hodnotiť správanie sa žalovaného ako hrubé porušenie dobrých mravov. Správanie žalovaného ale, ako to bolo zdôraznené, nemožno hodnotiť izolovane, bez hodnotenia príčin vedúcich k takémuto správaniu a za ktorými je i samotné správanie sa žalobcu. Tým je potom i znížená intenzita porušenia dobrých mravov žalovaným. Podľa odvolacieho súdu nemožno akceptovať, aby žalovaný znášal nevhodné správanie žalobcu, resp. aby i napriek nemu zachovával rovnaké správanie, ako pred zhoršením vzťahov (teda aby žalovaný žalobcu zahŕňal pozornosťou a starostlivosťou). Pripustením akceptovania mienky žalobcu by nastal stav, kedy by každé darovanie, ktoré si časom darca rozmyslí pre rôzne príčiny a kde žalobca iniciuje zhoršenie vzťahov s obdarovaným, mohlo byť spochybnené a nastal by stav vedúci k naplneniu § 630 Občianskeho zákonníka, teda dar by bolo potrebné vrátiť. Išlo by však o sledovanie nelegitímneho cieľa - darca by zhoršením vzťahov sledoval neskoršiu možnosť domáhania sa vrátenia daru. Túto tézu odvolací súd odmieta.

43. Zároveň nie je možné v konaní o vrátenie daru posudzovať, aké správanie bolo medzi sporovými stranami pred darovaním zaužívané (teda aké dobré mravy vládli medzi stranami sporu pred darovaním). To by so sebou nieslo jednak neúmerné dokazovanie, a jednak dobré mravy sa hodnotia vo svetle celej spoločnosti (ergo sú istým spôsobom zovšeobecnené), ich jemnosť alebo hrubosť sa nehodnotí v intenciách konkrétneho vzťahu konkrétnych sporových strán (nie je preto v rozpore s dobrými mravmi napr. nepozdravenie pri vstupe do miestnosti, ak takýto mrav mali v rodine sporové strany zaužívané a sami by ho za porušenie tohto mravu, samozrejme v rôznej intenzite, považovali). Konkrétnejšie: „dobré mravy sú meradlom hodnotenia konkrétnych situácií zodpovedajúcim všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti v súlade so všeobecnými morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti“ (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27.11.2003, sp. zn. 30 Cdo 664/2002) a „sú zdieľané rozhodujúcou časťou spoločnosti“ (uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 2.7.2003, sp. zn. 21 Cdo 664/2003).

44. Žalobca v odvolaní upozorňoval, že aj menej intenzívne nemravné správanie, pokiaľ je sústavné a dlhodobé, je potrebné hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov, ktoré odôvodňuje vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka.

45. V tomto prípade sústavnosť a dlhodobosť tvrdeného porušovania dobrých mravov spočíva v pasívnom postoji žalovaného (nekontaktovaní, nestretávaní, nezájmom žalovaného o žalobcu). Podľa odvolacieho súdu nie je dôvodné hodnotiť takéto konanie žalovaného, ktoré je dôsledkom narušených vzťahov so žalobcom, ako hrubé porušenie dobrých vzťahov. Niet pochýb ani podľa odvolacieho súdu, že sústavnosť a dlhodobosť porušovania dobrých mravov obdarovaným je hrubým porušením dobrých mravov, zakladajúcich vrátenie daru (tak, ako to konštatoval správne aj súd prvej inštancie). Posudzovanie hrubého porušenia dobrých mravov však musí byť vsadené do hodnotenia všetkých okolností prípadu. Ak žalobca prispel podstatnou mierou k správaniu žalovaného, tak nie je namieste hodnotiť správanie žalovaného ako hrubé porušenie dobrých mravov. Opačná argumentácia by nutila

obdarovaného, ak darca inicioval proti nemu zhoršené správanie, aby znášal psychický diskomfort a nevystavoval sa riziku, že dar bude musieť vrátiť darcovi podľa § 630 Občianskeho zákonníka. To je nutné odmietnuť ako nesprávne. Netreba strácať zo zreteľa, že nebolo v konaní preukázané, že by žalovaný porušil dobré mravy aktívnym konaním voči žalobcovi.

46. V odvolaní žalobca vyjadril presvedčenie, že súd prvej inštancie mal pri posudzovaní závažnosti porušenia vzťahov medzi žalovaným poukázať aj na kvalifikované dôvody vydedenia podľa Občianskeho zákonníka (§ 469a Občianskeho zákonníka). Podľa žalobcu občianskoprávnymi predpismi je akceptovateľné vydedenie potomka, ak o poručiťa trvale neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať.

47. Túto myšlienku odvolací súd odmieta. Podľa § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka platí, že občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie. Uvedené ustanovenie pripúšťa spravovanie občianskoprávneho vzťahu iným ustanovením Občianskeho zákonníka obsahom aj účelom im najbližšieho jedine vtedy, pokiaľ nie je osobitne upravený týmto ani iným zákonom. Vrátenie daru však Občiansky zákonník osobitne upravuje (§ 630 Občianskeho zákonníka). Vrátenie daru sa tak spravovať inými ustanoveniami Občianskeho zákonníka nemôže. Súd nemôže preto aplikovať na vrátenie daru iné ustanovenie než § 630 Občianskeho zákonníka. Na opak uvedeného tvrdenia súd nedisponuje žiadnym zákonným zmocnením a išlo by len o ľubovôľu súdu (keďže na otázku vydedenia by mohli byť vzťahnuté akékoľvek právne predpisy - ak vydedenie áno, prečo nie aj iné). Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy SR ale platí, že štátne orgány (ktorým nepochybne je i súd) môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

48. Nakoniec záverom odvolania žalobca konštatoval, že hrubé porušenie dobrých mravov je potrebné posudzovať i s prihliadnutím na okolnosti, za ktorých došlo k darovaniu. Žalovaným bol strašený zabitím, okradnutím, pričom týmto ho v konečnom dôsledku žalovaný podviedol.

49. Okolnosť, že by žalovaný podvodným spôsobom vylákal od žalobcu dary, nebola v konaní podľa odvolacieho súdu preukázaná. Odvolací súd si uvedomuje, že táto okolnosť je beztak ťažko preukázateľná (že by žalovaný žalobcu k daru nútil psychickým nátlakom, resp. neodôvodneným presvedčaním), no zároveň v súdnom konaní je povinnosť strany sporu, ak chce byť úspešná, svoje tvrdenia preukázať i konkrétnymi dôkazmi (čl. 8 základných princípov CSP), teda uniesť dôkazné bremeno ohľadom svojich tvrdení. Ak by uvedené v súdnom konaní neplatilo, bolo by možné priznať (alebo odmietnuť) akýkoľvek nárok len na základe tvrdení sporovej strany. To by však celkom podkopalo princíp právnej istoty. Ten je ale dôležitým princípom demokratického a právneho štátu, ktorým Slovenská republika je (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR).

50. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1 CSP).

51. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalobcovi, nakoľko bol v odvolacom konaní plne úspešný. V zmysle § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov bude rozhodovať súd prvej inštancie.

52. Záverom, a to nad rámec odôvodnenia, si odvolací súd dovoľí súhlasiť s apelom súdu prvej inštancie na sporové strany o nápravu ich vzťahu. Odvolací súd má za to, že narušené vzťahy žalobcu a žalovaného sa nenachádzajú na ceste, z ktorej by nemohli zísť. Kde je vôľa, tam je cesta. Nadradením majetkových vzťahov nad ľudské a citové by ostala na svedomí oboch sporových strán nezmazateľná škvrna. A dobré svedomie, to je mäkká poduška.

53. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).